

Obsah

1. Silová pole, práce síly v silovém poli	7
1.1. Euklidovský prostor a jeho zaměření	7
1.2. Silové pole a jeho vlastnosti	9
1.3. Práce v silovém poli, klasifikace polí	14
2. Pohyb bodu v silovém poli	16
2.1. Základní zákony	16
2.2. Rovnice pohybu bodu v křivočarých souřadnicích	20
3. Kinematika prostorového pohybu	31
3.1. Definice	31
3.2. Pohyb tělesa, rychlost a zrychlení bodu tělesa	32
3.3. Rozšířená matice potočení	37
3.4. Skládání současných pohybů	38
3.5. Sférický pohyb	42
4. Soustava hmotných bodů	45
4.1. Dynamika soustavy hmotných bodů	45
4.2. Vazby	54
4.2.1. Holonomní vazby	54
4.2.2. Neholonomní vazby	56
4.3. Tuhé těleso	57
5. Diskrétní mechanický systém a jeho matematický model ...	61
5.1. Definice diskrétního mechanického systému	61
5.2. Konfigurační a fázový prostor	66
5.3. Kinematika mechanických systémů	67
5.3.1. Kinetická energie, metrika konfiguračního prostoru .	67
5.3.2. Příklad	69
5.4. Vazby a jejich klasifikace	71
5.5. Zobecněná hybnost, fázový prostor	71
5.5.1. Zobecněná hybnost, fázový prostor	71
6. Princip virtuálních prací	74
6.1. Virtuální pohyb	74
6.2. Princip virtuálních prací	75
6.2.1. Obecná formulace principu virtuálních prací	75
6.2.2. Metoda Lagrangeových multiplikátorů	77
6.3. Stabilita rovnovážné polohy konzervativních DMS	79
7. Lagrangeovy rovnice I. druhu	81
8. Centrální Lagrangeova rovnice	87

9. Lagrangeovy rovnice II. druhu	91
10. Pasivní účinky v mechanických soustavách	96
11. Gaussův a Jourdinův variační princip	100
12. Gibbsovy-Appelovy rovnice	106
13. Hamiltonův princip	112
13.1. Izochronní variace	112
13.2. Neizochronní variace	114
13.3. Hamiltonův princip	116
14. Maupertiusův-Eulerův a Jacobiho princip	119
14.1. Hölderova identita	119
14.2. Maupertiusův-Eulerův princip	122
14.3. Jacobiho princip	124
15. Věta Noetherové a základní zákony zachování	126
15.1. Věta Noetherové	126
15.2. Základní zákony zachování	131
15.2.1. Homogenita času	131
15.2.2. Homogenita prostoru	132
15.2.3. Izotropie prostoru	133
17. Integrace pohybových rovnic	134
17.1. Hamiltonovy kanonické rovnice	134
17.2. Bodové a kanonické transformace	139
17.3. Hamiltonova-Jacobiho metoda	144
18. Legendrova transformace	153
18.1. Legendrova transformace funkcí	153
18.2. Legendrova transformace funkcionalů	156
19. Stabilita pohybu	158
19.1. Definice stability	158
19.2. Rovnice ve variacích	160
19.3. Nepřímá metoda	162
19.4. Přímá Ljapunovova metoda	163
19.4.1. Autonomní případ	164
19.4.2. Neautonomní případ	166
20. Teorie setrvačníků	171
20.1. Definice, klasifikace setrvačníků	170
20.2. Kvalitativní analýza pohybu setrvačníků	171
20.2.1. Poincaréova konstrukce	171
20.2.2. Bezsilový setrvačník	173
20.2.3. Těžký setrvačník	175

20.3. Kvantitativní analýza setrvačnicků	176
20.3.1. Eulerovy dynamické rovnice	176
20.3.2. Bezsilový setrvačnick	179
20.3.2.1. Symetrický setrvačnick	179
20.3.2.2. Nesymetrický setrvačnick	181
20.3.3. Těžký symetrický setrvačnick	182
20.3.3.1. Aplikace Lagrangeových rovnic II. druhu	182
20.3.3.2. Rozbor řešení a zvláštní případy	186
20.3.3.3. Aplikace Hamiltonovy-Jacobiho rovnice	190
Literatura	194